

Edukacja powinna rozwijać cnoty w uczniach

Dyskurs Bhagawana Śri Sathya Sai Baby wygłoszony 23 lipca 1996 roku w Sai Kulwant Hall

*Kiedy żelazo leży ciągle w kurzu, rdzewieje.
Ale jeśli to samo żelazo włoży się w ogień, uwalnia się ono od rdzy.
Podobny wpływ na świecie ma towarzystwo.*

*Wodę deszczową wchłania piasek.
Jednak kiedy spada ona na glinę, staje się słodka.
Podobnie, oddanie rozwija się w człowieku w zależności od jego zasług.*

Ucieleśnienia miłości!

Człowiek jest z natury święty, jednak wskutek dobrego lub złego towarzystwa staje się dobry albo zły. Kiedy zagrzebie się w piasku kawałek żelaza, to zardzewieje. Jednak to samo żelazo, jeśli włożyć je do ognia, uwalnia się od rdzy i staje się jasne i miękkie. Podobnie też kurz unosi się w niebo z wiatrem, natomiast z wodą spływa na ziemię.

Dobre towarzystwo prowadzi do świętości i boskości

Kurz nie ma skrzydeł, aby wzlecieć w niebo, ani nóg, żeby opaść na ziemię. Wznosi się w niebo albo spada w dół tylko wskutek wpływu swego towarzystwa. Cokolwiek złego lub dobrego się wam przytrafia, dzieje to wyłącznie na skutek wpływu dobrego lub złego towarzystwa. Dlatego Adi Śankara powiedział:

*Satsangatwe nissangatwam,
nissangatwe nirmohatwam,
nirmohatwe niscalatattwam,
niscalatattwe dźiwanmukti.*

Dobre towarzystwo prowadzi do nieprzywiązania;
nieprzywiązanie uwalnia człowieka od złudzenia;
wolność od złudzenia prowadzi do stałości umysłu;
stałość umysłu zapewnia wyzwolenie.

Kiedy dołączasz do dobrego towarzystwa, zdobywasz świętość i boskość. Jeśli natomiast przestajesz ze złym towarzystwem, rozwijasz złe myśli, złe zamiary i złe zachowanie, co skłania cię do podejmowania złych czynów. Dlatego jest rzeczą konieczną, aby człowiek rozwijał swoje człowieczeństwo przez dołączanie do dobrego towarzystwa. Człowiek może nawet wznieść się na poziom boskości, jeśli przebywa w dobrym towarzystwie. Z drugiej strony może zniżyć się do poziomu

zwierzęcia, jeśli przyłączy się do złego towarzystwa. Boskość przewyższa człowieczeństwo, zaś zwierzęcość ustępuje człowieczeństwu. Człowieczeństwo mieści się pomiędzy tymi dwoma. Dlatego powinniście czynić wysiłki, aby wynieść człowieczeństwo na wyższy poziom boskości, a nie zniżyć się do niższego poziomu zwierzęcości. Wznieść się na wyższy poziom jest trudno, ale bardzo łatwo zejść na poziom niższy. W istocie, nie trzeba żadnych szczególnych wysiłków do upadku.

Niczego nie można osiągnąć bez ciężkiej pracy. Musisz próbować wznieść się na wyższy poziom, bez względu na to, jak ciężka praca może być do tego niezbędna. *Kaszte phali* - ciężka praca przynosi hojne nagrody. Człowiek znajduje się dziś w opłakanym stanie z powodu obcowania ze złym towarzystwem. Za całe jego nieszczęście odpowiadają jego złe myśli. Dlatego już od młodego wieku człowiek powinien próbować rozwijać w sobie czyste i święte myśli. Niestety, studenci marnują cenne lata swojej młodości przez to, że żywią złe myśli i złe zamiary oraz oddają się złym czynom.

Mądrze wybieraj przyjaciół

Jak zostało już powiedziane, żelazo rdzewieje w towarzystwie kurzu i w wyniku tego traci swoją wytrzymałość. Jednak jego moc zostaje przywrócona, kiedy włoży się je w ogień. Przede wszystkim powinieneś usunąć kurz ze swojego umysłu. Co jest tym kurzem? Kurz to nic innego, jak złe uczucia, które biorą się w człowieku ze złego towarzystwa. Dlatego mówi się: „Powiedz mi, jakie masz towarzystwo, a powiem ci kim jesteś”. Nie spiesz się i dociekaj, ale szukaj jedynie towarzystwa dobrych ludzi. Kiedy masz wysoką pozycję, każdy będzie przychodził do ciebie, nazywając cię dobrym chłopcem. Ale kiedy doznasz upadku, każdy będzie uciekał od ciebie, nie mówiąc nawet ‘do widzenia’. To nie jest prawdziwa przyjaźń. Co jest prawdziwą przyjaźnią? Prawdziwy przyjaciel to ten, kto idzie za tobą, jak cień, nawet w czasie trudności i cierpienia. Kiedy zbiornik wodny jest pełen wody, znajdziesz w nim tysiące żab. Ale kiedy wyschnie, nie znajdzie się tam nawet jednej żaby. Podobnie, kiedy masz wysoką pozycję i status, wszyscy będą z tobą. Ale to nie jest prawdziwa przyjaźń. Prawdziwym przyjacielem jest ten, kto stale ci towarzyszy w takich sytuacjach, jak zysk i strata, przyjemność i ból.

Powinieneś zawsze dociekać, nie spiesząc się, aby rozstrzygnąć, kto jest twoim prawdziwym przyjacielem. Błędem jest zaprzyjaźniać się z każdym pierwszym lepszym człowiekiem, który pozdrawia cię: ‘Cześć, cześć’. Zanim się z kimś zaprzyjaźnisz, powinieneś przyjrzeć się bacznie jego nawykom, zachowaniu, dyscyplinie i towarzystwu, z którym przestaje. Jeśli odkryjesz, że zadaje się ze złym towarzystwem, nigdy nie powinieneś nawet patrzeć mu w twarz. Jeśli mówi do ciebie ‘Cześć, cześć’, ty powinieneś powiedzieć mu ‘Do widzenia, do widzenia’. Przyjaźń z takimi ludźmi może nawet narazić na niebezpieczeństwo twoje życie. Wskutek wpływu współczesnej oświaty studenci przyjaźnią się z ludźmi wszelkiego pokroju. Tego nie można nazywać prawdziwą przyjaźnią. Oni opuszczą cię w dowolnej chwili. Taka przyjaźń powinna ograniczać się do wymiany pozdrowień, w rodzaju ‘Witam, witam’, ‘Jak się masz, jak się masz’, ‘Do widzenia, do widzenia’.

Nie tylko to - dla studenta najważniejszy jest charakter. Ktoś pozbawiony charakteru jest naprawdę żywym trupem. Nie powinniście przyjaźnić się z osobami bez charakteru. Ten, komu brakuje charakteru indywidualnego, nie będzie miał charakteru społecznego. Jak więc taka osoba może mieć charakter narodowy? Stąd też człowiek powinien przede wszystkim rozwijać indywidualny charakter. Oznacza to, że studenci powinni rozwijać stałość poglądów i niezachwiany umysł. Nie patrz nawet w twarz tym, którzy mają umysły chwiejne jak wahadło zegara. Są to bardzo źli chłopcy. Nigdy

nie zaprzyjaźniaj się z nimi. Inaczej sam zostaniesz złym chłopcem. Przyjaźnij się tylko z dobrymi ludźmi.

Prawdziwa edukacja prowadzi do oczyszczenia

Jak możesz sprawić, żeby twoje serce było czyste? Kiedy przyłączasz się do dobrego towarzystwa, twoje serce staje się czyste i święte, tak jak żelazo staje się jasne i miękkie w towarzystwie ognia. Kiedy żelazo zostaje włożone w ogień, pozbywa się rdzy i staje się bardzo miękkie, tak że można nadawać mu taki kształt, jaki się chce. Podobnie, kiedy przyłączysz się do dobrego towarzystwa, możesz ukształtować swoją osobowość tak, żeby stawić czoła dowolnym ciężkim próbom w życiu. Jest to nazywane procesem samskary (oczyszczenia), który musi przejść każdy. Czym jest samskara? Samskara to pozbywanie się złych cech i rozwijanie cnót.

Jest wiele rzeczy na tym świecie, które znajdujemy w ich naturalnym stanie. Jemy ryż, jadalne nasiona roślin strączkowych i wiele innych produktów. Jednak nie spożywamy ich w surowej postaci. Ryż zbiera się podczas żniw w postaci niełuskanej. Aby otrzymać łuskany ryż, musimy oddzielić niełuskany ryż od trawy i usunąć jego łuski. Ryż ten trzeba potem postawić na ogień i ugotować. Dopiero wówczas staje się dla nas zdatny do spożycia. Podobnie, nie korzystamy ze złota, srebra czy diamentów w ich stanie naturalnym, ponieważ są zmieszane z brudem i innymi metalami. Zanim staną się czystymi metalami, trzeba je poddać różnym procesom oczyszczania. Dopiero wtedy możemy zrobić z nich ozdoby.

Popatrzmy na tę tkaninę. W pierwotnym stanie była to bawełna zmieszana z nasionami i różnymi innymi zanieczyszczeniami. Nasiona trzeba od bawełny oddzielić, potem zrobić z niej nici, z których z kolei zostanie utkana tkanina. Bawełnę trzeba poddać wszelkiego rodzaju oczyszczaniu, żeby ostatecznie przybrała postać tkaniny. Wszystko musi przejść przez proces oczyszczania.

Dzisiaj wasze wykształcenie ogranicza się do wiedzy książkowej. Wraz z tym wykształceniem konieczna jest również samskara. Tego rodzaju wykształcenie bez oczyszczania nie jest w ogóle żadnym wykształceniem.

*Pomimo swego wykształcenia i inteligencji,
osoba małostkowa i samolubna nie zaniecha swoich złych cech.
Współczesna oświata prowadzi jedynie do sporów, a nie do pełnej mądrości.*

Współczesna oświata obdarza uczniów jedynie umiejętnością próżnej argumentacji. To nie jest cel wykształcenia. Wielu studentów sądzi, że wykształcenie jest jedynie po to, aby zarabiać na życie. Wykształcenie nie jest czymś, co zdobywacie tylko po to, żeby napęłnić sobie brzuch. Do napęłniania brzucha stworzone jest rolnictwo, a oświata jest po to, by zdobywać mądrość. Jednak współczesna oświata sprowadza człowieka na złą drogę. Życie ludzkie określają dwa czynniki: pierwszy to džiwanopadhi (środki utrzymania), a drugi to dżiwitaparamawadhi (ostateczny cel). Poza zapewnieniem środków utrzymania, powinno się myśleć także o celu życia. Możemy żyć wiele lat, ale w końcu musimy umrzeć. To nie jest cel ludzkich narodzin. Celem ludzkich narodzin jest prowadzenie doskonałego życia i dawanie innym przykładu, aby prowadzili życie w doskonały sposób. Każdy człowiek powinien starać się żyć idealnie. Ideały nie umierają wraz ze śmiercią danej osoby. Ideały nigdy nie giną - są wieczne. Każde pokolenie będzie naśladowało te ideały. Dlatego człowiek musi

koniecznie prowadzić wzorowe życie. Dzisiaj jednak człowiek nie wie, co to jest przykładne życie. Studenci powinni ukazywać społeczeństwu wzniosłe ideały.

Kiedy zdobędziesz stopień naukowy, stajesz się samolubny sądząc, że oto jesteś wysoko wykształcony. Jeśli ktoś posiada takie wady jak egoizm, ostentacja i zazdrość, nie ma z niego pożytku dla świata. Osoba taka nie będzie się też cieszyła szacunkiem w społeczeństwie. Głupiec może być szanowany we własnym domu, głowa wioski - w swojej wiosce, a król w swoim królestwie. Ale człowiek kulturalny będzie szanowany na całym świecie. Dlatego człowiek musi osiągnąć doskonałość i kulturę. Studenci powinni czynić wysiłki, by chronić indyjską kulturę. Podobnie inne narody powinny chronić swą narodową kulturę. Oto prawdziwy cel edukacji.

Przede wszystkim powinniście utrzymywać właściwe stosunki z każdym i nikogo nie nienawidzić. Na przyjaciół powinniście wybierać odpowiednie osoby. Lepiej nie mieć przyjaciół niż mieć za przyjaciela kogoś głupiego. Wybierz na przyjaciela jakąś dobrą osobę. A kto to jest dobra osoba? *Manasjekam waczasjekam karmanjekam mahatmanam* - ci, których myśli, słowa i czyny są w doskonałej harmonii, są szlachetnymi ludźmi. Wybieraj na przyjaciela tylko kogoś, kto posiada trikarana śuddhi (jedność myśli, słów i czynów). *Manasjanjat waczasjanjat karmanjanjat duratmanam* - ci, którym brakuje zgodności myśli, słów i czynów są nikczemni. Jeśli ktoś myśli jedno, mówi co innego, a działa w zupełnie inny sposób, nie pozwól mu zbliżyć się do siebie. Właściwym przedmiotem studiów ludzkości jest człowiek. Prawdziwą istotą ludzką jest ten, którego myśli, słowa i czyny są ze sobą zgodne. Powinieneś stać się taką doskonałą istotą ludzką.

Twój umysł to kopalnia wielu myśli. Nie jesteś jednak w stanie poznać myśli innych. Nawet pies potrafi poznać myśli człowieka, ale człowiek nie jest w stanie poznać myśli swoich bliźnich. Oto mały przykład. Załóżmy, że w odległości pięciu metrów od was leży w jakimś dole pies. Jeśli pójdziesz tamtędy, nie zwracając sobie nim głowy, on również w ogóle cię nie zauważy. Nawet się nie podniesie. Jednak jeśli weźmiesz do ręki mały kamień z zamiarem uderzenia nim w psa, ucieknie w chwili, gdy cię zobaczy. To znaczy, że potrafi czytać twoje myśli. Pies jest w stanie czytać myśli człowieka, ale człowiek nie jest w stanie poznać myśli człowieka. Słowo pies składa się w języku angielskim z trzech liter - D O G. Jeśli odwróci się ich kolejność, staje się BOGIEM [w języku angielskim Bóg to GOD]. Litery są te same, ale ich kolejność jest różna. Człowiek musi stać się Bogiem, a nie psem. Takie myślenie człowiek powinien rozwijać poprzez sadhanę. Co rozumie się przez sadhanę? Nie ogranicza się ona do dzapy, tapy (śpiewania, pokuty) itd.

*Człowiek nie może przepłynąć tego oceanu życia przez pielgrzymkę
ani przez studiowanie pism świętych, ani przez dzapę.
Może to osiągnąć jedynie przez służenie pobożnym ludziom.*

Powinieneś służyć pobożnym ludziom. Szanuj swoich rodziców, nauczycieli oraz starszych i służ im. Zatrósz się o ich potrzeby, kiedykolwiek zachodzi taka konieczność. Jeśli natomiast nie jesteś posłuszny starszym i nie zważasz na rodziców, to bez względu na to, jaką prowadzisz sadhanę, jest ona bezużyteczna. Nie jest ona w ogóle żadną sadhaną. Bóg nie jest zadowolony, jeśli oddajesz mu cześć, a równocześnie wyrządzasz zło innym istotom. Przede wszystkim kochaj wszystkich. Równa się to kochaniu Boga. *Isvara sarwa bhutanam* - Bóg mieszka we wszystkich istotach. Powinieneś rozpoznać tę prawdę i okazywać szacunek wszystkim.

Studenci nie powinni zawierać niepotrzebnych związków

Bez wątplenia w społeczeństwie wszyscy są równi, jednak dla własnego dobra powinniście przestrzegać pewnych zasad. *Na srejo nijamam wina* - bez dyscypliny nie ma pomyślności. Jeśli natkniecie się na jakąś osobę o złym charakterze, nie powinniście mieć z nią nic wspólnego. Pozdrawiajcie jednak wszystkich, ponieważ *Sarwa džiwa namaskaram keszawam pratigaczati* - kogokolwiek pozdrawiacie, dociera to do Boga.

Studenci nie powinni mieć niepotrzebnych kontaktów z ludźmi wszelkiego pokroju. Kiedy jesteś studentem, zachowuj się jak student. Chłopcy nie powinni zawierać niekoniecznych związków z dziewczętami. Ci, którzy rozwijają takie związki, są gorsi od psów. Tacy studenci oszukują własnych rodziców. W istocie, życie kogoś takiego jest bezużyteczne.

*Jeśli ktoś z całego serca nie czci Pana,
jeśli ktoś nie śpiewa Jego chwały, aż zaboli go gardło,
jeśli komuś brakuje prawdy i współczucia w sercu,
jest przekleństwem dla łona swej matki.*

Po co ktoś taki w ogóle się rodzi? Czy jego narodziny są tylko po to, by sprawić ból łonu swojej matki?

Twoja edukacja powinna rozwijać w tobie wartości. Oto prawdziwe znaczenie oświaty. W książkach jest dość wiedzy, ale jaka płynie z niej korzyść, jeśli głowa pełna jest kurzu i brudu? Jaki jest pożytek z całego twojego wykształcenia, jeśli w twojej głowie jest brud? Czy można to w ogóle nazwać wykształceniem? Nie, nie. Przede wszystkim pozbydź się brudu ze swojej głowy. Innymi słowy, uwolnij się od złych myśli.

*Pustą głowę człowiek może napełnić czymkolwiek,
ale czy można włożyć coś do głowy, która jest już pełna?
Jak napełnić ją świętymi uczuciami, jeśli najpierw się jej nie opróżni?*

Ten oto kubek jest pełen wody. Jak można wlać do niego mleko, skoro jest już pełny? Jedynym sposobem jest wylanie z kubka wody i napełnienie go mlekiem. Jeśli jednak wleje się mleko do kubka pełnego wody, wówczas zarówno woda, jak i mleko zostaną zmarnowane. Wypełniaj serce świętymi uczuciami oraz uczuciami wdzięczności dla swoich rodziców. Jeśli oszukujesz rodziców i zdradzasz ich wchodząc na złą drogę, nie ma większego grzesznika niż ty. Jeśli tak robisz, całe twoje wykształcenie jest bez znaczenia. Jeśli wykształcenie nie sprzyja rozwojowi cnót, wówczas lepiej zajmij się żebractwem, zamiast nabywać tak bezużytecznego wykształcenia. Nade wszystko musisz doskonalić cnoty.

*Człowiek bez charakteru, wykształcenie bez celu
i rasa ludzka bez moralności są bezwartościowe.
Życie tego, kto pozbawiony jest pokoju,
nie jest lepsze od nocy bez księżyca.
Słuchajcie, dzielni synowie Bharatu!*

Dlatego studenci powinni stać się przykładem cnót. Ich kształcenie powinno sprzyjać wzmocnieniu cnót.

Buduj pałac życia na mocnym fundamencie

Studenci są przyszłymi przywódcami i wyzwolicielami narodu. Jeśli młodzież danego narodu nie idzie prawą drogą, naród będzie cierpieł. Jeśli młode drzewko będzie zgięte, dorosłe drzewo również będzie krzywe. Cztery okresy życia człowieka to brahmaczarja, grihastha, wanaprastha i sannjasa (okres bezżenności, okres małżeństwa, okres pustelni i okres wyrzeczenia). Życie studenckie to okres brahmaczarji. Brahmaczarja jest fundamentem pałacu życia, na którym stoją trzy piętra - grihasthy, wanaprasthy i sannjasy. Dlatego jest konieczne, aby ów fundament brahmaczarji, na którym stoją te piętra, uczynić mocnym. Jeśli fundament nie jest silny, wszystkie zbudowane na nim piętra zawalą się. Okres młodości jest najważniejszy i najświętszy. Jest to w istocie złoty czas. Nie zmieniajcie tego złotego czasu w brud. Studenci powinni przyswajać cnoty. Ich wzrok, słuch, mowa i czyny – wszystko to powinno być święte. Przede wszystkim napełnij serce miłością do Boga. Twoje serce jest jak zbiornik wodny, a zmysły są jak krany. Kiedy zbiornik swego serca napełnisz miłością, z kranów zmysłów będzie płynąć słodka woda miłości. Jakie są uczucia w twoim sercu, takie będą też czyny. Kiedy twoje serce jest pełne miłości, wszystkie twoje czyny będą nią przesycone. Jeśli wrzuci się kamień do studni, wywoła to drobne fale na całej powierzchni wody w tej studni. Podobnie, kiedy do jeziora swego umysłu wrzucisz kamień dobrej lub złej myśli, jej skutek rozejdzie się po wszystkich członkach twego ciała. Kiedy do twego umysłu wejdzie jakaś zła myśl, wówczas twoje oczy będą widziały zło, ręce będą czyniły zło, mowa stanie się zła, twoje uszy będą słuchały zła, a twoje nogi będą szły tylko w złe miejsca. Skutek złych myśli rozejdzie się po całym ciele, od stóp do głowy.

Nie marnuj cennych ludzkich narodzin

Najważniejsze jest serce. Kiedy serce nie jest czyste, życie jest bez znaczenia. Jednak dzisiaj studentów interesuje jedynie sztuka [ang. art], a nie serce [ang. heart]. Sztuka jest na zewnątrz, serce jest wewnątrz. Sztuka jest ziemską, serce jest boskie. Sztuka jest związana z prawritti (ścieżką zewnętrzną), serce jest związane z niwritti (ścieżką wewnętrzną). Pierwiastek niwritti jest najświętszy i najczystszy. Opiswany jest w wedancie jako *nirgunam*, *nirandžanam*, *sanathana nicketanam*, *nitja*, *śuddha*, *buddha*, *mukta*, *nirmala swarupinam* - bez cech, bez skazy, ostateczne schronienie, wieczny, czysty, oświecony, wolny, ucieleśnienie świętości. Czystość serca jest konieczna. *Czittasja suddhaje karmah* - dobre czyny przynoszą czystość umysłu. Wszystkie wasze czyny są po to, aby oczyszczać serce. Thiruthonda Alwar z Tamilnadu również powiedział: „O Panie, oddaję Ci cześć czystością mojego serca. Niełatwo jest urodzić się jako człowiek. Zyskałem to ludzkie życie w wyniku zasług, jakie zdobyłem w wielu przeszłych żywotach. Niech ta sposobność nie wyśliznie mi się z rąk”. To samo powiedziała Mira: „O Giridhari, zanurkowałam głęboko w ocean i z wielkim trudem zdobyłam tę perłę ludzkiego życia. Niech ta perła ludzkiego życia nie wyśliznie mi się z rąk i nie wpadnie z powrotem do oceanu. Jeśli stracę tę perłę, będę zgubiona”. Zdobyłeś to ludzkie życie zasługami wielu przeszłych żywotów. Dlatego powinieneś uważać, żeby nie zejść na złą drogę.

Człowiek powinien żyć i umierać jak istota ludzka, a nie jak jakieś zwierzę. To właśnie macie czynić. Jeśli człowiek nie potrafi wnieść się do poziomu boskości, powinien przynajmniej żyć jak istota ludzka. Dzisiaj właśnie tego muszą nauczyć się studenci. Na świecie jest wiele rodzajów ludzi. Nie zwracaj sobie głowy tym, czy są dobrzy, czy źli. Zachowaj własną dobroć. Jeżeli jest w tobie jakaś

mała wada, powinieneś myśleć, że jest bardzo duża. Co więcej, nie wyolbrzymiaj małych wad innych. Nade wszystko pozbądź się małych wad w sobie, a rozwiń cnoty. Dopiero wtedy rozkwitnie w tobie człowieczeństwo.

Bhagawan zakończył swój dyskurs bhadżanem *Madhura madhura murali Ghana szjama*.

Tłum. Grzegorz Leończuk
red. Bogusław Posmyk

Źródło: *Sanathana Sarathi*, wrzesień 2012
(isdk)

Notka redakcyjna:
Niniejszy dyskurs nie występuje w serii *Sathya Sai Speaks*; został opublikowany w *Sanathana Sarathi*, September 2012.